

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

PUTTE – LEUVENSEBAAN

A. DEVROE
NOVEMBER 2016

COLOFON

Project

Archeologienota – Putte, Leuvensebaan

Opdrachtgever

Goossens bvba
Heksestraat 65
2222 Itegem

Opdrachtnemer

Annika Devroe
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE0810.453.806

© 2016 Annika Devroe

Annika Devroe aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Inleiding	2
2.2. Administratieve gegevens	3
2.3. Aanleiding van het vooronderzoek (fig. 4-9 Verslag van resultaten)	3
2.4. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	4
2.5. Vraagstelling en onderzoeksdoelen	4
2.6. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	5
2.7. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk	7

1. GEMOTIVEERD ADVIES

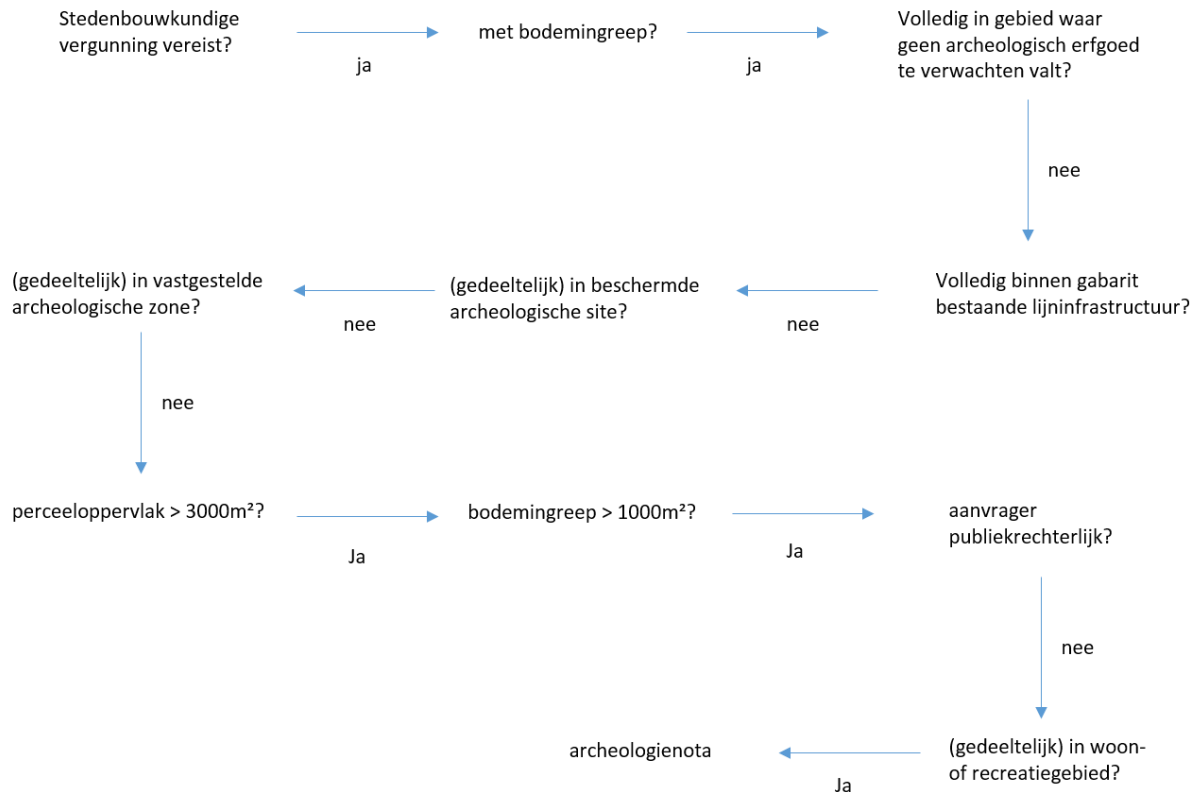
Op basis van het bureauonderzoek kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. Voor de periode vanaf de 18de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw is het potentieel laag. Het terrein was onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Er kunnen perceelsgrenzen, grachten en sporen van ontginning aangetroffen worden, maar deze zijn archeologisch gezien niet zo interessant. In hoeverre oudere periodes aanwezig kunnen zijn, kon niet achterhaald worden op basis van het bureauonderzoek maar dit kan niet uitgesloten worden. Gezien de ligging in het centrum van Putte kunnen middeleeuwse sporen verwacht worden, maar ook oudere periodes zijn niet uit te sluiten. De ligging op een iets hoger gelegen, droger terrein vormt alvast een positieve factor voor menselijke occupatie.

Gezien de toekomstige bodemingreep wordt een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven geadviseerd (zie *infra*). Dit zal echter via een uitgesteld traject verlopen. Het terrein is deels braakliggend, deels bebouwd, verhard en bebost. Aangezien het volledige projectgebied dient onderzocht te worden is het naar kosten-baten en praktische uitvoering toe beter het archeologisch onderzoek uit te voeren wanneer het terrein volledig vrij is. Zo kan meteen een volledig beeld bekomen worden van het archeologisch potentieel van het terrein.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. INLEIDING

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Figuur 1: Beslissingsboom in functie van huidig project. (A. Devroe 2016)

2.2. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Initiatiefnemer: Goossens bvba
Heksestraat 65
2222 Itegem

Erkende archeoloog: OE/ERK/Archeoloog/2015/00085
Annika Devroe
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen

Locatie: Putte, Leuvensebaan

Bounding box: punt 1 (NW) – X 168079,126 Y 193784,024
Punt 2 (ZO) – X 168274,628 Y 193592,595

Kadaster: Putte, afdeling 1, sectie D, percelen 7k5, 7g5, 11b, 8x2 (partim), 8y2, 8z2 (partim), 7d5, 8f3, 8g3 (partim), 8b3, 8r2 (partim), 4h (partim), 4y (partim)

Figuur 2: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. (Geopunt Vlaanderen s.d.)

2.3. AANLEIDING VAN HET VOORONDERZOEK (FIG. 4-9 VERSLAG VAN RESULTATEN)

Ter hoogte van het projectgebied zal de bestaande bedrijfshal afgebroken worden. Deze is niet onderkelderde. Op het terrein zullen vier appartementsblokken voorzien worden. Hieronder zal een ondergrondse parking aangelegd worden.

Algemeen kan men volgende bodemingrepen onderscheiden:

- Ondergrondse parking (4360m²): Deze wordt onder een talud uitgegraven en zal tot ca. 3m uitgegraven worden.
- Verharding: De bovengrondse parking zal afgewerkt worden met klinkers, de rijweg in beton. Dit zorgt voor een bodemingreep van ca. 60-80 cm. Hieronder wordt ook riolering voorzien die tot ca 2 m onder het maaiveld zal aangelegd worden.
- Infiltratiebekken (140 m²): Deze zal 30 cm diep uitgegraven worden.
- Groenaanleg: Er zal gewerkt worden met reliëf waarvoor vooral opgehoogd zal worden. Voorafgaand deze ophoging zal de teelaarde afgegraven worden.

2.4. RESULTATEN VAN HET VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM

Op basis van het bureauonderzoek (projectcode 2016J121) kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. Voor de periode vanaf de 18de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw is het potentieel laag. Het terrein was onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Er kunnen perceelsgrenzen, grachten en sporen van ontginning aangetroffen worden, maar deze zijn archeologisch gezien niet zo interessant. In hoeverre oudere periodes aanwezig kunnen zijn, kon niet achterhaald worden op basis van het bureauonderzoek maar dit kan niet uitgesloten worden. Gezien de ligging in het centrum van Putte kunnen middeleeuwse sporen verwacht worden, maar ook oudere periodes zijn niet uit te sluiten. De ligging op een iets hoger gelegen, droger terrein vormt alvast een positieve factor voor menselijke occupatie.

De geplande werken zorgen algemeen voor een afgraving van de teelaarde (groenzone) met ter hoogte van de ondergrondse parking een verstoring van 3m en ter hoogte van de verharding een verstoring van ca. 60-80 cm tot 2m (riolering). Indien archeologische resten aanwezig zijn kunnen deze geraakt worden door deze werken. Ter hoogte van de huidige bebouwing is onduidelijk of de huidige verstoring reeds de ondergrond tot en met het archeologisch niveau verstoort. Algemeen kan men dan ook stellen dat alle toekomstige werken eventueel aanwezige archeologische resten zullen verstoren. Hier is dan ook bijkomend onderzoek noodzakelijk. Het gaat om een oppervlakte van ca. 16.994 m² die via een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven zal onderzocht worden.

2.5. VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem , beschrijving + duiding?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Kunnen de resultaten van het bureauonderzoek bijgesteld worden?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

2.6. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek geeft voornamelijk goede resultaten op droge leembodems. Deze methode is vrij duur en aangezien in dit geval moeilijk na te gaan is wat het archeologisch potentieel is, kan het een duur onderzoek worden die weinig oplevert. Op basis van de kosten-batenanalyse en het feit dat gezien de bodemgesteldheid dit geen ideale ondergrond is werd dit onderzoek niet voorgesteld.

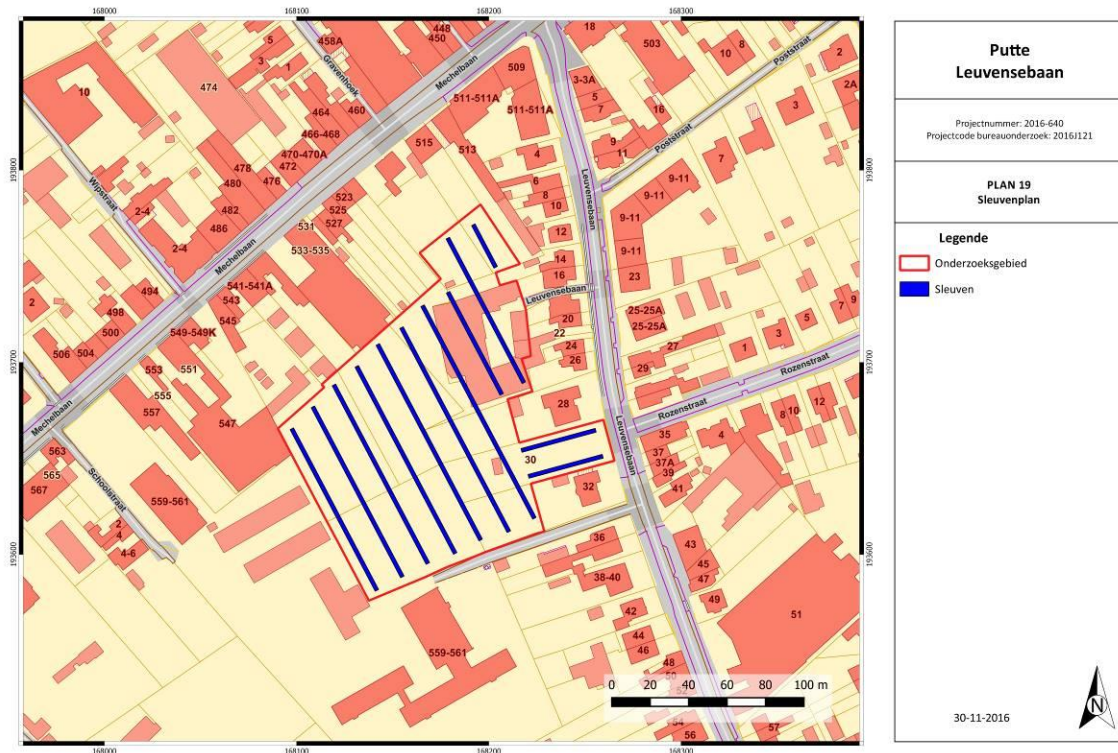
Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd werden. Dit is hier niet het geval waardoor de zichtbaarheid sterk verminderd wordt en het huidig gebruik als groenzone zorgt ervoor dat weinig vondsten zich aan het oppervlak zullen manifesteren. Deze methode is dan ook niet nuttig om uit te voeren.

Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied weinig verstoringen te kennen. Een landschappelijk bodemonderzoek zou hier meer uitsluitsel kunnen over geven, net als over de gaafheid van het bodemprofiel. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan echter beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt dan ook een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. Op deze manier kan meteen een goed beeld verkregen worden van het archeologisch potentieel en eventuele verstoringen.

Zoals reeds aangegeven zal het volledige terrein met een oppervlakte van ca. 16.994 m² door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden. De sleuven worden noord-noordwest - zuid-zuidoost georiënteerd, parallel met de huidige percelering. In het oosten worden twee sleuven oost-west georiënteerd. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een afstand van maximaal 15m van middelpunt tot middelpunt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters indien de bodem en sporencombinaties daartoe aanleiding geven. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. In geval van de volledige afwezigheid van archeologisch

relevante sporen bij een zwaar verstoord bodemprofiel kan van bijkomende dwarsleuven en kijkvensters worden afgezien. Ook indien bepaalde zones sterk verstoord of vervuild zouden zijn, wordt de aanleg van de proefsleuf gestaakt om enkele meters verder opnieuw te starten zodat de verstoring goed in kaart gebracht kan worden.

Figuur 3: Voorstel proefsleuvenplan. (A. Devroe 2016)

Voor de verharde en bebouwde zones gebeurt afbraak tot op het vloerniveau. Het verwijderen van de vloerplaat en verharding gebeurt onder begeleiding van de veldwerkleider.

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.7. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten